

บทที่ ๒ คดีเลือกตั้ง

อ.อริคม อินทุภูติ
๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๙

ชุดที่ 2/2

คดีเกี่ยวกับการดำเนินการ
ในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา

พ.ร.บ.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔๔

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ผู้สมัครในระดับอำเภอ หรือผู้มีสิทธิเลือกในระดับจังหวัด หรือระดับประเทศเห็นว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกของคณะกรรมการ ผู้อำนวยการการเลือก หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลฎีกาภายในสามวันนับแต่วันที่มีการออกคำสั่ง และให้นำความในมาตรา ๒๒ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ วรรคสอง ในการพิจารณาและมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง (ผู้สมัครขอให้เพิ่มชื่อ) ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน เมื่อถึงวันเลือก ถ้าศาลฎีกายังมิได้วินิจฉัยให้ดำเนินการเลือกต่อไป โดยให้ถือว่าผู้สมัครเพียงเท่าที่ปรากฏตามบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่ผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอประกาศ ในกรณีเช่นนี้ คำวินิจฉัยของศาลฎีกาไม่มีผลกระทบต่อการเลือกที่ดำเนินการไปแล้ว

3

คดี ลต สว ๒๒๘/๒๕๖๙ เป็นกรณีผู้สมัครยื่นคำร้องว่า ในวันเลือกสมาชิกวุฒิสภาระดับอำเภอผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอ ผู้คัดค้าน วินิจฉัยว่าบัตรลงคะแนนในส่วนที่ผู้ร้องลงคะแนนให้แก่ตนเองเป็นบัตรเสีย ผู้ร้องจึงไม่มีชื่ออยู่ในรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกในระดับอำเภอ กลุ่มที่ ๑๙ ขอให้คำสั่งเพิกถอนการวินิจฉัยชี้ขาดของผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า การดำเนินการของผู้คัดค้านชอบด้วยระเบียบและกฎหมาย

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยความว่า ผู้คัดค้านวินิจฉัยว่า “การเขียนเลขบัตรประจำตัวผู้สมัครไม่ชัดเจน แต่เมื่อพิจารณบัตรลงคะแนนเลือกสมาชิกวุฒิสภาของผู้ร้องเห็นได้ชัดเจนว่าหมายเลขที่ผู้คัดค้านอ้างว่าไม่ชัดเจนนั้น เป็นหมายเลข “๖” ซึ่งเป็นหมายเลขที่ทำให้ทราบได้ว่าเป็นการลงคะแนนให้แก่ผู้ร้อง ถือได้ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกของผู้อำนวยการการเลือกระดับอำเภอไม่เป็นไปตามพ.ร.บ. ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๔ มีคำสั่งให้เพิกถอนคำวินิจฉัยชี้ขาดของผู้คัดค้านที่วินิจฉัยว่า บัตรลงคะแนนเลือกสมาชิกวุฒิสภาของผู้ร้องเป็นบัตรเสีย

4

ข้อสังเกต: กรณีที่ เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘

๑. กรณีผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตตรวจสอบพบก่อนประกาศผลการ
เลือกตั้งว่าผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขาดคุณสมบัติหรือ
มีลักษณะต้องห้าม และผู้สมัครนั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง

- ให้เสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัย คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจมี
คำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่
- หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการสั่ง
ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และดำเนินการต่อไปตามมาตรา
๑๓๘ (คือเสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อให้ใบแดง)

(พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง
และวรรคสาม)

5

๒. กรณีขอให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาลิ้นสุดลง
เพราะเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒)

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของ
จำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่ง
สภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุด
ลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา
๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง
ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้น
สิ้นสุดลงหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง)
- ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่อง
ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒
วรรคท้าย)

กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๒/๒๕๖๔ เป็นกรณีประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย ข. กับพวกรวม ๕ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) และมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนฯ สิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ซึ่งมาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) เป็นกรณีบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง อันได้แก่บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ และมาตรา ๙๘ (๖) กรณีเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ ต้องคำพิพากษาของศาลอาญาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนฯ ของผู้ถูกร้องทั้งสามสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒) และเมื่อผู้ถูกร้องทั้งห้าต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าย่อมเป็นอันสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖)

7

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๖๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของนาย ส. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) (เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลแขวงปทุมวันว่า กระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา และคำพิพากษาดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟังโดยชอบตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากกาแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๐๒

8

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒/๒๕๖๗ เป็นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย พ. ล้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติห้ามมิให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หากมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ (๓) โดยรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุว่า การเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้ามจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียว เป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม อย่างไรก็ตาม ในวันที่นาย พ. สมัครรับเลือกตั้ง บริษัทไอทีวีฯ **มิได้ประกอบกิจการ** หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆแล้ว การถือหุ้นบริษัทไอทีวีฯของผู้ถูกร้องตามคำร้องจึงไม่ทำให้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๖๗ เป็นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย น. ล้นสุดลงตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (เพราะเหตุต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๔๒ (๑๒)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องนี้ ผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งส.ส. ตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่วันดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) **ไม่มีเหตุให้ต้องวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้อง** และเป็นเรื่องที่พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๕๑ บัญญัติกระบวนการในกรณีดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (ดำเนินคดีอาญา) กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔ ฯลฯ จึงมีคำสั่ง**ไม่รับคำร้องไว้วินิจฉัย**

กรณีสมาชิกวุฒิสภา

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๓ คณะกรรมการ ก.ก.ต.ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนาย ร. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. (๑) และมาตรา ๙๘ (๘)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลซึ่งเคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ ฯลฯ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ เมื่อผู้ถูกร้องเคยรับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปกครอง ระดับ ๓ และถูกลงโทษทางวินัยไล่ออกจากการฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามคำสั่งกรมการปกครองกรณีกระทำการเรียกรับเงิน อันเป็นพฤติกรรมในทางทุจริต แม้ภายหลังผู้ถูกร้องจะได้รับการล้างมลทินตามพ.ร.บ.ล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษทางวินัยว่ามีการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติดังกล่าว สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) นับแต่วันที่ที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบอันเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลง

11

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๔ คณะกรรมการ ก.ก.ต.ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนาย ร. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๕) (กรณีอยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาศาลฎีกาว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ก่อ สนิบสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจ ให้บุคคลอื่นจัดเตรียมทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง อันเป็นการฝ่าฝืนพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๔ วรรคหนึ่ง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นเวลาสิบปี นับแต่วันที่คำพิพากษา ย่อมเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องเป็นอันสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๕) นับแต่วันศาลรัฐธรรมนูญหยุดปฏิบัติหน้าที่และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้คู่ความฟังเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกว่างลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ วรรคสอง ประกอบและพ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๕

12

๓. กรณีขอให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเพราะเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ และกรณีขอให้รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๑๖๗ (๑) ประกอบมาตรา ๑๗๐

- **มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม** ให้นำความใน**มาตรา ๘๒** มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

หลักเกณฑ์ : มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุตามมาตรา ๑๗๐ (๒) (๔) (๕) หรือวรรคสอง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
๒. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าว และส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

13

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๔ เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๑ คน เข้าชื่อกันเสนอคำร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า ร้อยเอก ๕. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และ**มาตรา ๙๘ (๑๐)** เพราะเหตุต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง บัญญัติให้อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ลักษณะสำคัญของอำนาจอธิปไตยคือมีความเด็ดขาดสมบูรณ์ไม่อยู่ภายใต้อำนาจหรืออยู่ภายใต้อำนาจอริอื่น โดยการพิจารณาพิพากษารรคดีเป็นการใช้อำนาจตุลาการอันเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจอธิปไตยย่อมไม่ตกอยู่ในอาณัติหรือภายใต้อำนาจตุลาการของรัฐอื่น ซึ่งหลักการและทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการใช้อำนาจตุลาการจะได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเพื่อยืนยันหลักความเป็นอิสระของตุลาการและความศักดิ์สิทธิ์ของคำพิพากษา เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีการกล่าวถึงคำพิพากษา จึงต้องหมายถึงคำพิพากษาของศาลแห่งรัฐหรือประเทศนั้นเท่านั้น **ไม่รวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ** อีกทั้งการตรากฎหมายอาญา

14

ของแต่ละประเทศกำหนดการกระทำที่เป็นองค์ประกอบความผิดฐานความผิด และเงื่อนไขการลงโทษไว้แตกต่างกัน หากตีความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) ว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุด” หมายความว่ารวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วย ก็มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงคำพิพากษาอันถึงที่สุดในความผิดตามกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ จะทำให้ขอบเขตการยอมรับอำนาจศาลของรัฐอื่นขยายออกไปอย่างกว้างขวางอีกด้วย ทั้งไม่อาจกลั่นกรองหรือตรวจสอบความชอบด้วยหลักนิติธรรมของกระบวนการพิจารณาของศาลต่างประเทศ และขัดต่อหลักการต่างตอบแทนอันทำให้อำนาจอธิปไตยทางศาลของไทยถูกกระทบกระเทือนอย่างมีนัยสำคัญ แม้ข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลแขวงมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ แต่ไม่ใช่คำพิพากษาศาลไทย ผู้ถูกร้องจึงไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) และไม่มีเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ด้วย

15

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งต้องไม่เป็นการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ความครอบครองดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใดๆ ด้วย และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อมีการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๗ คดีนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมโอนสิทธิเงินลงทุนของห้างหุ้นส่วนจำกัดก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง โดยมีพยานหลักฐานและพฤติการณ์แวดล้อมที่แสดงให้เห็นว่าเงินที่นำมาชำระค่าสิทธิเงินลงทุนดังกล่าวเป็นเงินของผู้ถูกร้องและผู้ถูกร้องยังคงเกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนนั้น จึงถือได้ว่าผู้ถูกร้องยังคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยมีบุคคลอื่นเป็นผู้ครอบครองหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัดและดูแลห้างหุ้นส่วนจำกัดแทนผู้ถูกร้อง อันเป็นการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใดๆ ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง

16

คำวินิจฉัยที่ ๒๑/๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทราบบว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยต้องโทษจำคุก ๖ เดือน ตามคำสั่งศาลฎีกาในคดีละเมิดอำนาจศาล และสภาพนายความมีคำสั่งให้ลบชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกจากทะเบียนนายความ แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังเสนอชื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และย่อมเป็นการกระทำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๑ ข้อ ๘ ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๑ ให้ถือว่า มีลักษณะร้ายแรง อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) ด้วย ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) แล้ว รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่ง ตั้งคณะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) โดยให้นำมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต่อไป

17

หมายเหตุ :

๑. คดีนี้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ลาออกจากตำแหน่งก่อนศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้อง ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑
๒. ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยประเด็นว่า อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญกับศาลฎีกาทับซ้อนกันหรือไม่ โดยวินิจฉัยว่า การวินิจฉัยว่ารัฐมนตรีผู้ใดมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) เป็นหน้าที่และอำนาจของ**ศาลรัฐธรรมนูญ** เพื่อการวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม เป็นคดีรัฐธรรมนูญโดยแท้ ส่วนหน้าที่และอำนาจของ**ศาลฎีกา**ในวินิจฉัยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯอย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๑) เพื่อเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของส.ส. ส.ว. และสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ แม้**ศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกา**พิจารณาข้อเท็จจริงในมูลเหตุเดียวกัน แต่เป็นคดีคนละประเภท เพราะเหตุจากวิธีพิจารณาคดี วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดี และสภาพบังคับแตกต่างกัน

18

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๘ เป็นกรณีสมาชิกวุฒิสภารวม ๓๖ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่า ปรากฏ**คลิปลีภัยการสนทนา** ระหว่างนางสาว พ. ผู้ถูกร้องกับสมเด็จพระสันตะปาปา ประธานวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้ถูกร้องว่า ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่าความเป็นรัฐมนตรีของนางสาว พ. นายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) มีเจตนารมณ์ในการวางมาตรฐานหรือยกระดับคุณสมบัติของรัฐมนตรีให้สูงขึ้น โดยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) นั้น ต้องเป็นการแสดงออกถึงความสุจริตอย่างเปิดเผย โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณะ โดยมีลักษณะ “เป็นที่ประจักษ์” อันบ่งบอกว่า**ต้องมีการรับรู้และปรากฏชัดเจน**

19

ในสังคม เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ตอบรับข้อเสนอหรือความต้องการใดของสมเด็จพระสันตะปาปา และการเจรจาดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดผลเปลี่ยนแปลงสถานะการดำรงตำแหน่งของแม่ทัพภาคที่ ๒ รวมทั้งไม่มีผลต่อการเปิด-ปิดด่านตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา การกระทำของผู้ถูกร้อง**ยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอ**ว่าเป็นผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔)

ส่วนผู้ถูกร้องมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม**มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) หรือไม่นั้น ถ้อยคำและบริบทในส่วนที่ผู้ถูกร้องกล่าวถึงแม่ทัพภาคที่ ๒ สะท้อนให้เห็นถึงการแบ่งข้างเชิงความคิดเห็นความมั่นคงของประเทศและเกิดความไม่เป็นเอกภาพระหว่างรัฐบาลกับกองทัพ มีลักษณะเป็นการแสดงถึงความอ่อนแอทางการเมืองภายในประเทศให้**กัมพูชาซึ่งเป็นประเทศคู่ขัดแย้ง**ทราบ ส่วนการเจรจาเกี่ยวกับการเปิดด่านชายแดนไทย-กัมพูชานั้น ผู้ถูกร้องใช้ถ้อยคำในลักษณะเป็นการขอให้สมเด็จพระสันตะปาปาเห็นใจและช่วยเหลือผู้ถูกร้อง โดยแสดงท่าทียอมตนหรือยอมจำนนล่วงหน้าโดยไม่มีเงื่อนไข**อันเป็นการลดทอนหรือทำให้เสียหายซึ่งเกียรติภูมิหรือเกียรติของนายกรัฐมนตรีและ**

20

ประเทศไทย อันมีลักษณะเป็นการไม่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ถือเอาประโยชน์ส่วนตนเหนือกว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๑ ข้อ ๖ และข้อ ๗ ซึ่งข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง ถือว่ามีลักษณะร้ายแรง นอกจากนี้ยังเป็นการเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและปฏิบัติตามกฎหมายโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมฯ หมวด ๒ ข้อ ๑๗ และหมวด ๓ ข้อ ๒๑ วรรคสอง ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับเจตนาและความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว มีลักษณะร้ายแรงตามข้อ ๒๗ วรรคสอง ผู้ถูกร้องจึงมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี มีผลให้รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง (๑)

21

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๙ เป็นกรณีสมาชิกวุฒิสภา รวม ๙๒ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องและเอกสารประกอบต่อประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองให้กรมสอบสวนคดีพิเศษแทรกแซงกระบวนการตรวจสอบการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่าความเป็นรัฐมนตรีของนาย ภ. รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพันตำรวจเอก ท. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญปรากฏว่า กรณีนี้ ก.ก.ต.จะดำเนินการเอง เพียงแต่ ก.ก.ต.ยังไม่ได้เรียกสำนวนการสอบสวนจากกรมสอบสวนคดีพิเศษมารวมพิจารณา อีกทั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องทั้งสองสั่งการหรืออยู่

22

เบื้องหลังการเสนอเรื่องร้องเรียน การสืบสวนข้อเท็จจริง การนำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุม คณะกรรมการคดีพิเศษเพื่อมีมติรับเป็นคดีพิเศษ นอกจากนี้การประชุมคณะกรรมการ คดีพิเศษเป็นการประชุมในรูปแบบกรรมการ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความ เชี่ยวชาญ ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องทั้งสองข่มขู่ ลักการ ชี้นำ หรือปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น ก้าว่ำหรือแทรกแซง ไม่ได้ใช้อำนาจสั่งการกรมสอบสวนคดีพิเศษและ คณะกรรมการคดีพิเศษให้นำเรื่องเข้าประชุมและมีมติรับไว้เป็นคดีพิเศษ เพื่อเป็น เครื่องมือแทรกแซงหรือครอบงำหน้าที่และอำนาจของก.ก.ต. ในการตรวจสอบการ เลือกสมาชิกวุฒิสภา กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) ความเป็นรัฐมนตรี ของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔)

23

ข้อสังเกต: การพ้นจากสมาชิกภาพของส.ส. ที่น่าสนใจ กรณีอื่นๆ

- มาตรา ๑๐๑ (๗) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตาม**มาตรา ๑๘๔** หรือ**มาตรา ๑๘๕**

มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

- (๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดใน**หน่วยราชการ** หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือ ตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
 - (๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงาน ของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
 - (๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จาก**หน่วยราชการ** หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเป็น พิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ
 - (๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการ**ขัดขวางหรือแทรกแซงการ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพ**ของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ
- (มาตรา ๑๘๓ (๒) (๓) ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรด้วย)

24

มาตรา ๑๘๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคือต้อง**ไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา**กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการ**ก้าวก่ายหรือแทรกแซง**เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) **การปฏิบัติราชการ**หรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตน**มีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ** ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

(๓) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของ**ข้าราชการ**ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

25

○ มาตรา ๑๐๑ (๙) **พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง**ที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้นด้วยคะแนนเสียง**ไม่น้อยกว่าสามในสี่**ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น**มิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวัน**นับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้นสามสิบวันดังกล่าว

○ มาตรา ๑๐๑ (๑๑) พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๔๔ (ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีส่วนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้จ่ายงบประมาณ) และมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ศาลฎีกาพิพากษาว่าฝ่าฝืนจริยธรรม และศาลฎีกาแผนกคดี อม.พิพากษาว่ากระทำผิดตามฟ้อง

○ มาตรา ๑๐๑ (๑๒) **ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่**ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

○ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) **ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก** แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐาน**หมิ่นประมาท**

26

- มาตรา ๑๐๑ (๙) **พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง**ที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้นสามสิบวันดังกล่าว
- มาตรา ๑๐๑ (๑๑) พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตาม**มาตรา ๑๔๔** (ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีส่วนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้จ่ายงบประมาณ) และ**มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม** (ศาลฎีกาพิพากษาว่าฝ่าฝืนจริยธรรม และศาลฎีกาแผนกคดี อม.พิพากษาว่ากระทำผิดตามฟ้อง)
- มาตรา ๑๐๑ (๑๒) **ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุม**ในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร
- มาตรา ๑๐๑ (๑๓) **ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่**เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือ**ความผิดฐานหมิ่นประมาท**

27

ข้อสังเกต: การพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภากรณีอื่น ๆ

- มาตรา ๑๑๑ (๕) **ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุม**ในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา
- มาตรา ๑๑๑ (๖) **ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่**เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือ**ความผิดฐานหมิ่นประมาท**
- มาตรา ๑๑๑ (๗) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน**มาตรา ๑๑๓** (สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใดๆ) หรือกระทำการอันต้องห้ามตาม**มาตรา ๑๘๔ หรือมาตรา ๑๘๕**

28

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

- ผู้ได้รับการเลือกตั้งต้องเป็นผู้สมัครซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใด (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคสอง)
- เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เฉพาะกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และต้องกระทำก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ วรรคสอง)
- เขตเลือกตั้งที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น ให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่และมีให้นับคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับไปใช้ในการคำนวณตามมาตรา ๙๑ ในกรณีเช่นนี้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการให้มีการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่ โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งเดิมทุกรายไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่จะจัดขึ้นใหม่นั้น (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๒)

29

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป มิให้มีผลกระทบกับการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๙๑ (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ วรรคสอง)
- บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปี จะเป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้ เว้นแต่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๒ วรรคสอง)

30